

Rudolf Steiner

Tudat – élet – forma

A szellemtudományos kozmológia alapelvei

Bewußtsein — Leben — Form.

Grundprinzipien der geisteswissenschaftlichen Kosmologie

Jegyzetek és előadások 1903-1906

GA 89

Orosz nyelvre fordította: L.B. Pamfilova

Oroszról magyarra fordította, sok helyen korrigálva a német eredeti alapján: Rákos Éva

TARTALOM

89-I

SZELLEMTUDOMÁNYOS KOZMOLÓGIA

Jegyzetek és előadások

Jegyzetek

1. 89-I-1. A szellemtudományos kozmológia kifejtésének vázlata

Részlet [Töredékek](#) az 1903/04 évekből

2. 89-I-2. A Föld fejlődése

Feljegyzés Marie von Sivers részére, 1906. jan. 6/7.

3. 89-I-3. Krisztus lénye, mint fordított makrokozmosz ember

Részlet a Marie von Sivers-nek írt levélből, 1906. január 3.

4. 89-I-4. A hét napjainak megnevezése és az ember evolúciója

Melléklet a Marie von Sivers-nek írt levélhez, 1905. november 25.

89-I-5. Teozófus kozmológia

Három előadás

5. 89-I-5-1. 1. előadás. Berlin, 1904. május 26.

A kozmikus fejlődés kifejtésének nehézségei a teozófiai íróknál (Blavatsky, Sinnet).

Teozófus kozmológia és a mai tudomány. Ki az a [Mi egy](#) beavatott? Az okkult tudás visszatartása a korábbi időkben. A teozófiai mozgalom feladata: az okkult bölcsességek közlése a modern élet gondolatformáiban.

6. 89-I-5-2. Második előadás, 1904. június 2.

Az emberi „én” szellemi természete; a fizikai agy, mint eszköz. A szellemi „én” tudatállapota a földfejlődés kezdetén. A Föld fejlődésének hét lépcsőfoka („köre”): arupa-kör, rupa-kör, asztrális és ásványi körök; a Föld jövője. Az ember mint a természeti birodalom teremtője.

7. 89-I-5-3. Harmadik előadás, 1904. június 9.

A Föld fejlődésének lépcsőfokai. Manvantara és pralaya. Az anyag keletkezése. Az első három “kör”. A Föld a tűz-, éter- és köd-képződmények állapotában. A negyedik “kör”: a mai Földünk. Az ember a lemúriai, atlantiszi és a jelenlegi korban. A Teremtés könyvének (Genezis) teremtési napjai.

89-I-6. Planetáris fejlődés
Tizenkét előadás

8. 89-I-6-1. Első előadás, Berlin, 1904. október 17.

Az ember mint testi-lelki és mint szellemi lény. A lélek és a test mint a fejlődő szellem burkai. A „bölcesség urainak” és a „szeretet urainak” munkája. Lucifer mint az emberi intellektus vezére. A Földfejlődés jövője: a bölcesség átalakítása szeretetté. Felszálló és leszálló evolúció.

9. 89-I-6-2. Második előadás, Berlin, 1904. október 19.

A fizikai ember kialakításában részt vevő dhyanusikus lények. A megkeményedésen vagy átszellemiesítésen át vezető egyoldalú fejlődés veszélyei. Krisztus, a szeretet Ura. Krisztus emberré válása, mint kozmikus esemény. Az ötödik gyökérfaj alfajainak áttekintése.

10. 89-I-6-3. Harmadik előadás, Berlin, 1904. október 22.

Tudat, élet, forma. Dhyanusis, szubsztanciák és elemi lények a tudattal, élettel és formával való kapcsolatukban. A Küszöb Öre. A morális nevelés szükségessége.

11. 89-I-6-4. Negyedik előadás, Berlin, 1904. október 25.

Az evolúció menetének három alapelve: tudat, élet, forma. Hét tudatállapot, hét életszakasz és hét forma-stádium. A fejlődő lények áthaladása ezeken az állapotokon. A három Logosz.

12. 89-I-6-5 Ötödik előadás, Berlin, 1904. október 29.

A tudat hét fejlődési fokozata = bolygók; az élet hét fokozata = körök; a forma hét fokozata = glóbuszok. Az ember áthaladása a tudat-, élet- és formaállapotokon.

13. 89-I-6-6 Hatodik előadás, 1904. október 31.

Az ember és a természeti birodalmak fejlődése az Ős-Holdon és a Földön. Az ember továbbfejlődése és a természeti birodalmak lemaradása. A természeti birodalmak megváltása a fejlődés későbbi fokain. Testvéri páholyok (Bruderlogen) és dhyanikus lények.

14. 89-I-6-7. Hetedik előadás, 1904. november 1.

A befogadás és átadás, az észlelés és a tevékenység metamorfózisa az ember fejlődésében. A világ elrendezése mérték, szám és súly szerint. A Dhyanis hatása és a Pitris hét osztálya. Az emberiség nagy tanítói.

15. 89-I-6-8. Nyolcadik előadás

A fizikai test felruházása a gondolkodás erejével. A két nem keletkezése. Jahve-Elohim és a luciferi lények szándékai. Lucifer kezdeti tisztelete az ezoterikus iskolákban. Evolúció és involúció az érzékszervek kialakulásában: hallás a poláris korban, tapintás (Gefühl) a hiperboreusban, látás (Gesicht) a lemúriaiban, ízlelés az atlantisziban. A régi érzékszervek átalakulása jövőbeli, spirituális érzékszervekké.

16. 89-I-6-9. Kilencedik előadás, 1904. november 3.

A Föld és az ember a lemúriai korszakban. Érzékszervek kialakulása a sűrűsödő anyagban. A belső és a külső, az aktivitás és passzivitás kölcsönhatása. A lét mint a tevékenység eredménye. Aktív és passzív gondolkodás. Élet és lét. A Karma Urairól.

17. 89-I-6-10. Tizedik előadás, 1904. november 5.

A számviszonyok fejlődése az univerzális térben. A tudat, élet és forma prayapatis-a (prayapatis= a teremtő erő perszonifikációja.). Az 1065-ös szám jelentősége. Az asztrálest csakráiról. Az első „emberi” Manu.

18. 89-I-6-11. Tizenegyedik előadás, 1904. november 9.

A hatás szellemi, lelki és testi formái – budhi, káma, prána – és ezek határai, Éntudat. A bolygószellemek megnyilvánulásai. Elkülönült tudat és általános ideál; egy testvéri páholy létrejött. A forma törvénye: születés és halál; az élet törvénye: az újjászületés; a szellem törvénye: a karma.

19. 89-I-6-12. Tizenkettedik előadás, 1904. november 10.

A világ teremtése, mint a Logosz szabad tette.: A három Logosz. A harmadik Logosz három része (Gunas) –Tamas (szellemi sötétség), Rayas (abszolút vágyakozás), Sattwa (az első Logosz egyszerű tükörképe). Hét teremtő erő és a tudat, élet és forma prayapatis-ának kiáradása ezekből az erőkből. Tudat és a nirvana-sík.

89-II II
LOGOSZÓFIA - KOZMOSZÓFIA

Feljegyzések és előadásjegyzetek

20. 89-II-1. Előzetes megjegyzések

Jegyzetek

21. 89-II-2. Isten első, második és harmadik fiúsága
Dátum nélküli feljegyzés, kb. 1903/04

22. 89-II-3. Az Istenség Világ-lélekként és Világ-életként nyilatkozik meg
Feljegyzés Jan Peelen részére, 1905. április 27.

23. 89-II-4. A három Logosz jele és fejlődése az emberiségben
Feljegyzés Edouard Schuré számára, 1906. május

Magánórák, Berlin/Schlachtensee

24. 89-II-5. Az első, második és harmadik Logosz, 1903 nyara
feljegyezte: Marie von Sivers

25. 89-II-6. Logoszok, 1904. július 2.
feljegyezte: Marie von Sivers

26. 89-II-7. Evolúció és involúció, 1904. július 3. (másolattal) (fakszimile)
feljegyezte: Marie von Sivers

27. 89-II-8. Lét [forma], élet, tudat I. 1904.július 4.
feljegyezte: Marie von Sivers

28. 89-II-9. Lét [forma], élet, tudat I. 1904.július 7.
feljegyezte: Marie von Sivers

29. 89-II-10. A logoszokról, feltételezhetően 1904.
Mathilde Scholl dátum nélküli feljegyzései

89-II-4. Melléklet: kivonatok az előadásokból

30. A berlini előadásból, 1907. szeptember 15.

31. A stuttgarti előadásból, 1907. szeptember 15.

32. A berlini előadásból, 1909. június 17.

III

89-III

Külön előadások

Jegyzetek

33. 89-III-1. Előadás Berlinben, 1904. március 18.
A kabbaláról
4 jegyzetlappal, a Sephirot-kategóriák problémaköréhez
34. 89-III-2 . Előadás Berlinben, 1905. március 27.
A szimbólumok mint az ősi bölcsesség kifejezői:
35. 89-III-3. Előadás Berlinben, 1905. április 3.
A 10 lapos (das zehnblättrige Buch) könyvről

Megjegyzések a szöveghez

Faksimile: a kiadó szerződésvázlata a "Teozófia" következő kötetéről

Külön megjegyzés

Személyek jegyzéke

Az indiai-teozófiai kifejezések magyarázata

Rudolf Steiner az előadás-jegyzetekről

A Rudolf Steiner-összkiadás jegyzéke

Faksimilék: Rudolf Steiner feljegyzései:

72, 11, 184/185, 239, 276/277, 278/279, 286/287, 322

A JELEN KIADÁSHOZ

Ez a kötet az ember és a világ fejlődéstörténetének előmunkálatait bemutató, az 1903-1906-os évekből származó szövegeket tartalmazza, ahogyan azok az 1910 elején kiadott "A szellemtudomány körvonalai" [GA 13] című műben megjelentek. Ez utóbbi művet kezdettől fogva az 1904 júniusában megjelent "A világ és az ember szellemi megismerésének alapelemei" [Theosophie GA 9] folytatásaként hirdették meg. Eredetileg - vagyis 1903-ban, abban az évben, amikor a "Teozófiát" írta (Dornach, 1921. április 29., GA 204) - Rudolf Steiner a "Teozófia" utolsó fejezeteként kívánta hozzáfűzni a kozmológiai összefüggéseket. Erről számol be "A szellemtudomány körvonalai" 16-20. kiadásának 1925. január 10-i előszavában. Ezt az eredeti szándékot azonban hamarosan leváltotta egy önálló kötet terve. Ugyanis a berlini előadáson, 1904. június 9-én ez hangzik el: a "Teozófiám" második kötete, amely hamarosan megjelenik, a kozmológiával fog foglalkozni" (lásd 107. o.). Megírása feltehetően már ekkor elkezdődött, mert 1904. december 5-én a lipcsei kiadóval, Max Altmann-nal, aki aznap Berlinben tartózkodott, tárgyaltak róla, mire ez utóbbi elküldte az ennek megfelelően előkészített kiadói szerződést (lásd a 107. oldalt). Erről a kozmológiai témájú tervezett kötetéről tanúskodik a jelen kötetben elsőként közölt kéziratörödékek.

* Ezekben az években két további kozmológiai jegyzet született.

Lásd: "Az ezoterikus iskola kultikus megismerés osztályának története és témakörei 1904-1914", GA 265, 250-252.o. és 372-374.o.

Ettől függetlenül, 1904 júliusától ugyanebben az időben, a "Lucifer-Gnózis" című folyóiratban megkezdődött a szellemtudományos kozmológia bemutatása "Az Akasha krónikából" (GA 11) c. esszé-sorozattal, egészen addig, amíg a folyóiratot 1908-ban Rudolf Steiner túlterheltsége miatt meg nem kellett szüntetni. Akkoriban ezek az esszék, valamint a "Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez?" különkiadásban, gyűjthető sorozatként, fejezetenként, külön címekekkel ellátva jelentek meg. 1909-ben az esszék a "Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez?" c. könyv formájában kerültek kiadásra - Berlin, 1909. október 12. dátumú előszóval, - míg "Az Akasha-krónikából" esszéi ebben nem jelentek meg. Egészen nyilvánvalóan azért nem, mert időközben a munkálatok befejeződtek a már régóta beharangozott "A szellemtudomány körvonalai" [GA13] c. kozmológiai főművén. Az előszó keltezése: "Íródott 1909 decemberében".

Rudolf Steiner az 1925. január 10-i 16-20. kiadás fent említett előszavában az 1903/04-es évek tervre visszatekintve így indokolja meg, hogy az miért nem valósult meg akkoriban:

"Abban az időben, amikor a <Teozófia> keletkezett, ez a tartalom

nem kerekedett ki bennem úgy, mint a <Teozófia> tartalma. Imaginációimban az egyes ember szellemi lényé jelent meg, és képes voltam ezt ábrázolni, de a kozmikus összefüggések, amelyeket a <Szellemtudomány>-ban kellett volna bemutatni, nem álltak előttem ugyanúgy. Ott voltak külön-külön, de összképben nem. Ezért elhatároztam, hogy a <Teozófia> azzal a tartalommal jelenjen meg, amelyet lényként láttam az egyes ember életében, és a <Szellemtudomány>-t pedig a közeljövőben teljes nyugalomban fogom elkészíteni."

Nem annyira a tényleges tartalomról lehetett szó, hanem inkább arról, hogy milyen *módon* tárja azt elő, amit ő maga ítelt szükségesnek a nyilvánosság számára. Ez az előzőeket közvetlenül követő mondatból derül ki: "E könyv tartalmát, lelkem akkori hangulata szerint, olyan gondolatokban kellett megadni, amelyek a szellemiek ábrázolására a természettudományban alkalmazott gondolatok alkalmas továbbfejlesztései voltak." Hasonlóképpen beszél visszatekintésében a "Teozófia" kidolgozásáról "Életutam" (Mein Lebensgang) című önéletrajzában (33. fejezet): "Minden lépésemenél arra törekedtem, hogy csakis a tudományos gondolkodás keretei között maradjak."

(Vö. még Torquay-i előadás, 1924. augusztus 20., GA 243-ban).

Mivel 1903-tól kezdődően az előadásokban elkezdte a kozmikus fejlődéstörténet körvonalazását, felmerül a kérdés, hogy milyen viszony van az 1903/04-es töredékek és a korai évek előadásai, valamint a "Szellemtudomány" ábrázolásmódja között? A kérdés világossá válik, ha különbséget teszünk az **eszmei** (ideell) és az imaginatív ábrázolási módok között, és mindegyiket egy nehezen bemutatható téma egy-egy aspektusaként értelmezzük.

A korai évek ábrázolási módjának egyértelműen van egy **eszmei** aspektusa. Ez az, amelyet a "János apokalipszise" c. előadásciklusában "a világ fejlődésének **körvonalaként**" nevez,

amely "egészen sajátos számszerű összefüggések" szerint halad. (Nürnberg, 1908. június 27., GA 104). Ez a **körvonal**-aspektus szorosan kapcsolódik az úgynevezett hét nagy titokhoz, ezek közül különösképpen a másodikhoz, a számok titkához. Ez világosan kitűnik az itt bemutatott szövegekből. A szám titka mindig is minden titkos iskola egyik legfontosabb titka volt, hiszen az ősbölcsességben minden a számra épült. (Dornach, 1907. november 21., GA 100, és Dornach, 1919. november 15., GA 191). Mert az okkultista kutatóútja a külvilág szellemisége felé megy. Ott az ember a lények és viszonyok végtelen sokrétűségére lel. Ezért szükség van egy Ariadné-fonalra, hogy ismét visszatalálhasson. Ez: a szám (Koppenhága, 1910. június 4., GA 125). A világ rendje ősidők óta a számra épül: a szám szellemtudományos értelemben a kategóriák, az ősideák, a világgondolatok szinonimája.

Egyáltalán nem lenne tehát helyes kevésbé jelentőssé minősíteni a kozmikus evolúció kategóriákban való ábrázolását az imaginatívnál. Hiszen még előadó-tevékenységének 1924-es végén maga Rudolf Steiner is úgy beszélt ezekről a kategóriákról vagy világgondolatokról, mint annak a világrírásnak az ábécéjéről, amelyen szellemi kutatásainak eredményei alapulnak. (Lásd külön jegyzet 318. oldal).

H. W.

Vezérszavak

Ahogy a világ külsejéről egy külső természettudományos tudomány által beszélünk, úgy lehet a világ belsejéről [spirituális kutatás által] beszélni.1

Amennyiben képesek vagyunk önmagunkra visszatekintve megismerni magunkat, úgy a kozmoszban is megfigyelhetjük ugyanezt, és akkor olyan megfigyelések keletkeznek, amelyek valódi kozmológiát, egy kozmoszofíát nyújtanak nekünk.2

Megpróbáltam megmutatni, hogy a régmúlt megismerésének más módszerei és eszközei is vannak, mint azok, amelyekre a természettudománynak hagyatkoznia kell, más módszerei, mint a földben visszamaradt leletek kutató elemzése. Az "Akasha-krónikából" című esszéimben az emberiség történetéről szóló beszámolóimban megtalálják a belső, misztikus tapasztalatból mindazt, amit az úgynevezett titkos iskolákban az ember eredetéről és a különböző fajokra való felosztásáról mindig is tanítottak.3

Egyáltalán semmit sem lehet a kozmoszban anélkül vizsgálni, hogy egyúttal ne lenne benne az emberi lény is. Minden csak azáltal kap értelmezést és ugyanakkor megismerési alapot, ha az emberi lényhez viszonyítva tekintünk rá. Sehol sem hiányozhat az ember. Ez a antropozófiai irányultságú szellemtudomány a világszemléletünket visszavezeti az emberi lény szemléletéhez.4

1 Basel, 1920. május 4., GA 334

2 Berlin, 1922. április 11., GA 171

3 Berlin, 1905. november 9., GA 54

4 Stuttgart, 1921. február 4. (délután), GA 334